

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Maďarsko, Budapešť

Jméno, příjmení: Ondřej Geppert

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Univerzita Eötvöse Loránda, Filozofická fakulta; Ústav slavistiky a baltistiky, katedra slovanské filologie – český obor

Počty studentů v kurzech lektora:

1. ročník, bakalářské studium:	1
2. ročník, bakalářské studium:	1
3. ročník, bakalářské studium:	1
1. ročník, magisterské studium:	1
2. ročník, magisterské studium:	1
Další studenti („ne-bohemisté“):	10

V přehledu jsou uvedeni studenti řádného denního studia, jejichž studium v semestru/ročníku je zakončeno písemnou zkouškou. Po 1. ročníku bakalářského studia skládají studenti komplexní jazykovou zkoušku z češtiny na úrovni A2, po 3. ročníku potom obdobnou zkoušku na úrovni B2. Pokud studenti zakončují bakalářské studium oboru český jazyk a literatura jako „major“, píšou také závěrečnou bakalářskou práci, kterou následně obhajují; dále pak skládají státní bakalářskou zkoušku z českého jazyka a literatury. Absolvování dvouletého magisterského studia vyžaduje obhajobu diplomové práce a státní magisterskou zkoušku.

Kreditový systém je obdobný jako na jiných evropských univerzitách, ve standardním maďarském hodnocení je nejlepší známkou 5 a nejhorší 1.

Kromě seminářů praktického jazyka pro oborové studenty se konají také volitelné dvousemestrální semináře pro studenty jiných slovanských jazyků, středoevropských studií a další zájemce o češtinu. V tomto roce dvouhodinový kurz určený posluchačům slavistiky navštěvovalo šest studentů ELTE. Další čtyři zájemci mimo obor byli přiřazeni do vyšších ročníků dle výchozí jazykové úrovně (včetně výměnného francouzského studenta).

V letošním akademickém roce se také dvěma studentům podařilo získat české vládní stipendium na letní školy slovanských studií, konkrétně do Brna (MU) a Olomouce (UP). Další studentka vyjíždí na semestrální studijní pobyt na Masarykově univerzitě v Brně v příštím semestru. I přes poměrně složitou proceduru z maďarské strany (veřejná nadace *Tempus*) se vůbec poprvé za dobu lektorova působení podařilo vyslat hned několik studentů na studium v České republice.

Výuka a používané učební materiály

Během tohoto akademického roku probíhala výuka opět výlučně prezenčně, nikoli však zcela standardně. Vzhledem k rapidně se zvyšujícím cenám energií a všech dalších nákladů v Maďarsku byl rozvrh akademického roku přizpůsoben topné sezoně: od prosince do února nebyly univerzitní budovy vůbec vytápěny a byl do nich téměř zakázán vstup studentům i lektorům. Avizovaný rozvrh obou semestrů se proměnil tak, že byly zrušeny podzimní a jarní prázdniny a vyučovalo se od září do listopadu (podzimní semestr) a znovu od března do června (jarní semestr). Pro první zkouškové období byla nastavena tak komplikovaná pravidla (nutnost využití gymnaziálních budov mimo univerzitu ve večerních hodinách), že pro účely zkoušek brali kolegové za vděk kterýmkoliv vytápěným prostorem v kampusu a blízkém okolí (knihovna, některé kanceláře, kavárny atp.). Ani v jarních měsících v některých dnech nadále nefungovalo topení. Velmi nestabilní jsou také elektrické rozvody, osvětlení a internetové připojení. Celkové vybavení v učebně a kanceláři je poměrně zastaralé, nicméně lektorát je naštěstí vybaven notebookem, projektorem a tiskárnou s kopírkou od DZS.

Studenti bohemistiky navštěvují hodiny praktického jazyka, jazykové a literární semináře, stejně jako seminář věnovaný českým reáliím. Hodinová dotace kurzů praktického jazyka je odlišná pro studenty češtiny „major“ (hlavní obor studia), „minor“ (další obor studia) a také

podle ročníku: kurz praktického jazyka v 1. ročníku zahrnuje 6 hodin týdně pro minor, plus 2 hodiny pro major; ve 2. ročníku jsou to 4 hodiny týdně pro minor a opět plus 2 hodiny pro major; ve 3. ročníku se jedná o 4 hodiny týdně (minor i major). V rámci magisterského studia se jedná vždy o 3 hodiny týdně (v obou ročnících). Všechny jazykové kurzy jsou vyučovány výhradně lektorem dle aktuální obsazenosti, nicméně ve výsledku přesahují 20 výukových hodin týdně.

Prostory českého oboru zahrnují dvě místnosti: učebnu a sdílenou kancelář pro 3–4 vyučující. Zde má lektor svůj stůl a lektorskou knihovnu. Celé oddělení češtiny pak disponuje vcelku rozsáhlou knihovnou (více než 5000 svazků). Vzhledem k přetrvávajícímu žalostnému stavu financí na BTK-ELTE není možné získat jakékoli finanční prostředky na zakoupení nových publikací (včetně současné české beletrie), takže průběžné doplňování knih a studijních materiálů probíhá téměř výlučně z prostředků DZS.

V současné chvíli není na maďarském trhu dostupná žádná moderní učebnice češtiny na bázi maďarštiny. Rovněž chybí jednosvazkový česko-maďarský / maďarsko-český slovník v širším rozsahu. Dostupné tištěné dvojjazyčné slovníky jsou již zastaralé. Ve výuce jsme v tomto akademickém roce používali následující učebnice:

Volitelný kurz: Švarcová – Wenzel: *Czech it UP! (A1)*

1. ročník: Holá – Bořilová: *Čeština Expres 1–2 (A1)*

2. ročník: Holá – Bořilová: *Čeština Expres 3–4 (A2)*, *Česky krok za krokem 2 (B1)*

3. ročník: Holá – Bořilová: *Česky krok za krokem 2 (B1)* a Hradilová: *Czech It UP! (B2)*

Mgr. studium: Hradilová: *Czech it UP! (B2; C1)* a doplňkové studijní materiály

Jako alternativní učebnice od úrovně B1 se potom osvědčily Boccou Kestřánková: *Čeština pro cizince B1, B2* a Nekovářová: *Čeština pro život 1, 2*. K přípravě ke zkoušce lektor využíval soubory testů Herciková: *Připravujeme se k certifikované zkoušce z češtiny CCE-A2* a Kotková: *CCE-B2*. V pokročilejších skupinách lekce do značné míry doplňovaly vlastní materiály, aktuální texty a témata ke konverzaci, gramatická, lexikální i překladová cvičení (také s ohledem na dvojjazyčné studenty ze Slovenska).

Další aktivity a spolupráce s institucemi

Uplynulý akademický rok 2022/23 dovolil nejen návrat k prezenční výuce, ale též opětovnou organizaci dalších akcí. V Budapešti a okolí se naskytlo několik vhodných příležitostí ke zviditelnění českého jazyka a kultury.

Evropský jazykový koktejlbar (Európai nyelvi koktélbár) je již tradiční oslavou jazykové různorodosti našeho kontinentu u příležitosti Evropského dne jazyků v maďarské metropoli. Konal se 24. září v působivé dvoraně Italského kulturního institutu. České centrum Budapešť je dlouholetým spoluorganizátorem této události, která zejména mladým návštěvníkům nabízí možnost zapojit se formou sběru razítek z jednotlivých jazykových stánků do zajímavé soutěže s kvízy. Na českém stánku se prezentují krom jiného různé zajímavosti o České republice a potenciální zájemci jsou oslovováni s nabídkou jazykových kurzů a dalších aktivit Českého centra. Propagace jednotlivých jazyků stála také za nápadem doplnit dění na informačních stáncích ukázkovými jazykovými lekcemi v učebnách institutu. Dvou „mini-lekcí“ češtiny se během pátečního odpoledne lektor zhostil. K překvapení se dostavila poměrně početná a různorodá skupina asi 10 návštěvníků, od teenagerů po seniory.

V říjnu 2022 již potom přímo na katedře proběhly dvě zajímavé odborné přednášky pro studenty i veřejnost. 18. října nás navštívil Martin Beneš (UJČ AV ČR) s prezentací na téma přechylování v češtině. Tuto přednášku, zorganizovanou opět ve spolupráci s Českým centrem, provázela zcela zaplněná učebna a zajímavá diskuse o tomto jevu ve slovanských jazycích. Následně jsme se 27. října setkali s Marií Kopřivovou (FF UK) nad tématem české frazeologie a Českého národního korpusu, opět s velmi podnětnou debatou.

23. listopadu jsme se studenty zavítali na konferenci *Evropské dialogy Václava Havla* (CEU Budapest) v režii Českého centra, kde byl kromě debaty odborníků zahrnut také pohled mladé generace na Havlův odkaz v digitálním věku.

V jarním semestru se Středisko odborného vzdělávání (Váci Szakképzési Centrum), které mj. organizuje studentské volnočasové aktivity, rozhodlo uspořádat *Český den* ve městě Vác. Celodenní program události měly organizátorky velmi detailně promyšlený, zejména s ohledem na danou věkovou skupinu (15–19 let). V kulturním sále školy bylo pro studenty připraveno sedmero tematických zastavení (firma Škoda, výstava A. Muchy, český pohádkový

les aj.), u kterých plnili různé úkoly v menších soutěžních skupinkách. Tuto aktivitu doplnil odpolední Kahoot kvíz o ČR. Pro studenty bylo zajištěno bohaté občerstvení inspirované českou kuchyní. V naší režii (lektor a studentka středoevropských studií) se odehrávala část dopoledního programu, k jehož realizaci jsme dostali k dispozici školní knihovnu. Vyučující připravil výukovou prezentaci pro mládež, stejně jako češtinářský kvíz se symbolickými odměnami. Ukázalo se, že např. lexikum z okruhu jídel a nápojů není pro většinu studentů neznámé.

V závěru akademického roku, konkrétně 12. května, se díky příspěvku Velvyslanectví ČR v Budapešti uskutečnila oborová exkurze do města Martfű. Město nese velmi zajímavou a zásadní českou stopu, neboť bylo ve své moderní podobě vybudováno Janem A. Baťou. Do „maďarského Zlína“ se spolu s kantory vypravila skupinka šesti studentů, kteří se mohli těšit na následující program: prohlídka výstavy a zhlédnutí dokumentárního filmu v městském kulturním centru; návštěva historických i výrobních prostor obuvnického závodu; procházka po Baťově čtvrti s typickými domky z červených cihel; oběd v restauraci se soutěžním kvízem Kahoot a návštěva místních termálních lázní. Soudě dle děkovného e-mailu od studentů se jednalo o zdařilou exkurzi, která připomněla, kterak „zlaté české ručičky“ vtiskly tvář a charakter maďarskému městečku.

Průběžně probíhaly i další kulturní a společenské události s českou tematikou, o kterých byli studenti informováni a měli možnost se jich zúčastnit, často zdarma či za symbolické vstupné (filmové, divadelní, hudební, literární a další festivaly, zejména v Budapešti).

Podmínky pro lektora

Životní podmínky v Budapešti jsou ve většině ohledů vyhovující. Adaptace na život v Maďarsku nečiní až tak velké potíže i vzhledem k určité kulturně-historické spřízněnosti (nikoli však jazykové). Bydlení si obstarává lektor samostatně a je třeba kalkulovat s rapidně rostoucími cenami nájemného v metropoli. Skromné prostředí univerzitního kampusu působí útulně s možností posezení v bufetu či kavárně, která se v odpoledních hodinách mění spíše v bar.

Samostatnou kapitolu pak představují pracovní podmínky na BTK-ELTE v kombinaci s komplikovanou, v určitých momentech v podstatě nefunkční administrativou. Prodlevy při uzavírání zaměstnanecké smlouvy či řešení záležitostí s pojištěním (zdravotní/sociální) jsou

v řádu měsíců. Zahraniční zaměstnavatel není ani po dvou letech stále schopen směřovat odvody za zaměstnance do českého systému. Standardně se zdanění a odvody rovnají asi třetinové srážce ze mzdy, která je stanovena v minimální zákonné výši.

Spolupráce s vedením a kolegy na katedře, zejména vedoucím oboru (Oleg Fedoszov), je přátelská a bezproblémová, lektor má poměrně volné pole působnosti k výukovým i dalším organizovaným aktivitám.

Budapešť 31. července 2023

Mgr. Ondřej Geppert